

SALON KAUPUNKI

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2010

Sisällysluettelo

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA	3
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano.....	3
1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	3
1.3. Sisäinen tarkastus	4
1.4. Tilintarkastus	4
2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	5
2.1. Toiminnalliset tavoitteet ja niiden arviointi	5
2.2. Kokonaistaloudelliset tavoitteet	6
2.3. Sitovien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	7
2.3.1. Yleishallinto	7
2.3.2. Sosiaali- ja terveystoimi.....	7
2.3.3. Sivistystoimi	8
2.3.4. Tekninen toimi.....	8
2.3.5. Kehittämis- ja elinkeinotoimi.....	9
2.3.6. Lupa- ja valvonta-asiat.....	9
2.3.7. Investoinnit.....	9
2.3.8. Liikelaitokset	9
2.3.9. Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen.....	9
3. HENKILÖSTÖASIAT	10
4. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI .	10
4.1. Vuoden 2009 arviointikertomuksen hallinnollinen käsittely ja toimenpiteet.....	10
5. MUITA HAVAINTOJA	11
5.1. Johtaminen ja organisointi	11
5.2. Hallinnon ja palveluiden järjestämissopimuksen toteuttaminen.....	12
5.3. Taloushallintoon liittyviä havaintoja	12
6. YHTEENVETO.....	13

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano

Kuntalain 71 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa toteutuneet.

Salon kaupungin tarkastussäännössä valtuusto on kuntalain mukaisten tehtävien lisäksi määrännyt, että lautakunnan on

1. Seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
2. Huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessaan, sekä
3. Tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla

Tarkastuslautakuntaan toimikaudella 2009 - 2012 on valittu seuraavat henkilöt:

Jäsen	Varajäsen
Halkilahti Jaakko, puheenjohtaja	Lindstedt Jorma
Saarinen Tapio, 1. varapuheenjohtaja	Virtanen Heikki
Niinistö Kari, 2. varapuheenjohtaja	Simola Juha
Halkilahti Marjatta	Ruohonen Kirsi
Kyllönen Kari	Kolppanen Juhani
Lannermaa Kirsti	Kirjavainen Liisa
Mäkilä Juha	Elovaara Mauri
Ryyppö Terttu	Rannikko-Iltanen Seija
Wiirilinna Ulla	Viitanen-Tiainen Ritva

1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Vuoden 2010 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 11 kertaa. Tarkastuslautakunta perehtyi arviointisuunnitelmansa ja työohjelmansa mukaisesti tänä vuonna erityisesti sivistystoimen asioihin. Tarkastuslautakunta käytti arviointityössään apuna kokoukseen kutsutuille etukäteen lähetettävää arviointilomaketta. Lautakunta kuuli kokouksissaan myös kaupunginjohtajaa ja talousjohtajaa.

Tarkastuslautakunta kävi tutustumassa Ollikkalan, Komisuon ja Kuusjoen kouluihin, Suomensjärven urheilutaloon, Riran tiloihin, jäähalleihin sekä Kiikalan entiseen kunnantaloon.

Arviointikohteina olivat myös kaupungin strategiatyöskentely sekä hallinnon ja palvelujen järjestämissopimuksen toteutuminen. Oma arviointitaitoaan lautakunta on kehittänyt osallistamalla koulutuksiin sekä vertaamalla omaa toimintaansa muihin tarkastuslautakuntiin. Raaseporin tarkastuslautakunnan kanssa on ollut kaksi tapaamista vuonna 2010.

Tarkastuslautakunta on vuoden aikana kiinnittänyt huomiota seuraaviin asioihin ja pyytänyt lisäselvityksiä tai toimenpiteitä:

1. Kassatoimintojen käytännöt
2. Sisäisen tarkastuksen asema ja hyödyntäminen osana johtamisjärjestelmää
3. Siivous- ja puhtaanapitokustannukset
4. Sopimushallinta
5. Henkilöstöetujen verottaminen
6. Saatavien perintä
7. Viestintäsuunnitelma

1.3. Sisäinen tarkastus

Salon kaupungin kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa toimii sisäisen tarkastuksen yksikkö, jossa työskentelee tarkastuspäällikkö ja tarkastussihteerit.

Tarkastuspäällikkö ja tarkastussihteerit ovat olleet läsnä tarkastuslautakunnan kokouksissa ja tarkastussihteerit on toiminut myös lautakunnan kokousten sihteerinä. Sisäinen tarkastus on raportoinut lautakunnalle omassa työssään tekemistään tarkastushavainnoista.

Tarkastuslautakunnan mielestä kaupungissa ei ole vielä riittävästi hyödynnetty sisäisen tarkastuksen mahdollisuuksia osana johtamisjärjestelmää.

Vuoden 2011 aikana kaupungin tulee laatia asianmukaiset toimintatavat ylimmän johdon ja sisäisen tarkastuksen yhteistyölle.

1.4. Tilintarkastus

Kaupungin tilintarkastajaksi valtuustokaudelle 2009 – 2012 on valittu Oy Auditor Ab. Päävastuullinen tilintarkastaja on Sari Isaksson, JHTT, KHT. Kaupungin tilintarkastukseen ovat osallistuneet myös JHTT Krister Rehn, sekä tarkastajat Andreas Holmgård ja Anne Arvola. Päävastuullinen tilintarkastaja on ollut läsnä tarkastuslautakunnan kokouksissa.

Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi Oy Auditor Ab:n tilintarkastussuunnitelman kaudelle 2009 - 2012 sekä työohjelman tilivuoden 2010 tarkastamiseksi. Tilintarkastajat ovat raportoineet tarkastuslautakunnalle tilintarkastuksen toteuttamisesta ja tehdyistä havainnoista suullisesti kokouksissa sekä kirjallisilla tarkastusraporteilla.

Tarkastuspäivien toteutuma oli tilintarkastussopimuksen ja tarkastussuunnitelman mukainen, vuoden 2010 lakisääteiseen tilintarkastukseen on käytetty 67 päivää (sopimuksessa 70 päivää). Tarkastuslautakunnan avustamistyötä tehtiin 240 tuntia (sopimuksessa 300 tuntia). Erilaisia hanketarkastuksia on tehty 37 tuntia (sopimuksen arvio 50 tuntia vuodessa). Tarkoituksenmukaisuussyistä johtuen vuoden 2010 alusta alkaen kaupungin tarkastussihteerit on hoitanut lautakunnan sihteerin työt.

2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

2.1. Toiminnalliset tavoitteet ja niiden arviointi

Valtuuston hyväksymään talousarvioon sisältyy Salon kaupungin vuosittaiset tavoitteet vuodelle 2010. Tarkastuslautakunnan mielestä kaupunginhallituksen olisi pitänyt raportoida toimintakertomuksessa omana kohtana näiden viiden tavoitteen toteutuminen.

Tarkastuslautakunta ei ole arvioinut yksittäisten mittareiden toteutumista, koska niitä on lukumäärältään liian paljon. Sen sijaan arvioitu on tehty keskeiset tavoitteet 2010-2012 –osion tasolla, jolloin on yhdistetty yksittäisten mittarien vuoden 2010 toteutumia.

Tarkastuslautakunnan näkemys toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on esitetty graafisesti. Perinteinen liikennevalomalli ei ollut riittävä, koska kaikkien tavoitteiden toteutumisesta ei ollut mahdollista toimintakertomuksessa annetuilla tiedoilla arvioida. Käyttöön otettiin lisäksi musta väri. Arviointikertomuksen liitteenä on taulukko tavoitteiden toteutumisesta merkittynä värein seuraavasti:

1. vihreä	tavoite on toteutunut
2. keltainen	osittain toteutunut
3. punainen	tavoite ei toteutunut
4. musta	toteutumista ei voitu arvioida

Toiminnallisten tavoitteiden osalta tarkastuslautakunnan yleisenä arviona todetaan, että tuloskorttiin pohjautuva järjestelmä toiminnallisten tavoitteiden määrittelemiseksi ja toteutumisen esittäminen vaativat vielä kehittämistä ja täsmentämistä.

Yleisenä havaintona tarkastuslautakunta toteaa seuraavaa:

- Tavoitteita on lukumääräisesti liikaa
- Tavoite- tai vertailutaso on jäänyt usein määrittelemättä
- Mittarit eivät ole riittävän selkeitä, eivätkä ne mittaa asetetun tavoitteen toteutumista
- Järjestetyistä kyselyistä ei ole esitetty tuloksia

2.2. Kokonaistaloudelliset tavoitteet

Verotulojen hyvän kertymän vuoksi vuosikate ylitti talousarvion 8,5 miljoonalla eurolla. Verotuloja saatiin 9,8 miljoonaa euroa enemmän kuin arvioitiin, mutta huomioitavaa on, että kunnallisveroja kertyi edellisvuotta vähemmän.

Toimintakatteen eli nettotoimintamenojen kasvuprosentti oli 4,35. Toimintakulut olivat 6,2 miljoonaa talousarviota suuremmat. Siitä erikoissairaanhoidon osuus oli 3,9 miljoonaa euroa. Huolestuttavaa on se, että erikoissairaanhoidon alibudjetointi on jatkunut edelleen.

Menojen kasvu ei saa olla yleistä kustannustason nousua suurempi.

Lainaa Salon kaupungilla oli vuoden päättyessä 74,8 miljoonaa euroa eli 10 miljoonaa edellisvuotta enemmän. Asukasta kohti lainaa oli vuoden 2010 päättyessä 1.354 euroa, mikä kasvoi 172 eurolla edellisvuodesta. Koko maan kunnissa lainaa oli tilinpäätösarvioiden mukaan 2.005 euroa/asukas.

Maksuvalmius parani vuoden 2010 aikana. Tarkastuslautakunta on saanut maksuvalmiudesta selvityksen jokaiseen kokoukseensa.

Tilivuoden aikana talousarvioon on tehty muutoksia, mutta silti sitovien toimintakatteiden ylityksiä on tullut seuraavasti:

• Sosiaali- ja terveyslautakunta	3.572.675 euroa
• Kulttuuri- ja kirjastolautakunta	161.006 euroa
• Tekninen lautakunta	807.138 euroa

Kaupunginhallituksen tulee viedä sitovien talousarvioerien ylitykset valtuuston hyväksyttäväksi ennen kuin valtuusto vahvistaa tilinpäätöksen.

Tarkastuslautakunta huomautti tästä menettelystä myös vuoden 2009 arviointikertomuksessa. Toimintakertomuksessa on kohdassa 1.3.2 esitetty lautakuntakohtaiset poikkeamat talousarviosta.

Toimielinten talousarvion noudattamisen tarkkaa arviointia haittaavat seuraavien erien kohdentaminen talousarviossa ja kirjanpidossa eri tavalla:

- työllistämisvaraus
- palkkojen harmonisointivarausta
- menojäämäpalkkojen kirjaus
- lomapalkkavelkajaksotuksen muutos
- eläkeperusteiset ja varhe-eläkemaksut

Talousarviossa ja kirjanpidossa tulee noudattaa samoja kohdentamisperiaatteita.

Vuoden 2011 talousarviossa on määrärahat kohdennettu aiheutumisperiaatteen mukaisesti.

Käyttäjien vastuu sisäisten menojen 2,3 milj. euron kokonaisylytyksestä on vaikeasti arvioitavissa.

2.3. Sitovien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

2.3.1. Yleishallinto

Päätöksenteon tulee perustua ajan tasalla olevaan, sekä verrattavissa olevaan tietoon. Kustannuksia eri vaihtoehtoista tulee tuoda riittävästi esille. Huomiota tulee kiinnittää asioiden esittämisen selkeyteen ja taustatietojen oikeellisuuteen.

Päätöksissä on usein saman pykälän alla monia eri asioita eikä otsikko aina kerro pykälän sisältöä. Lisäksi päätöksessä on saatettu pelkästään viitata liitteeseen.

Asioiden käsittelyyn ja päätöksentekoon liittyvien asiakirjojen laadintaan on saatava yhtenäinen malli koko organisaatiossa. Päätöspykälän otsikosta tulee käydä selville, mistä asiakohdassa päätetään. Päätösehdotuksessa ja lopullisessa päätöksessä tulee mahdollisuuksien mukaan olla kirjattuna päätösehdotus ja tehty päätös kokonaisuudessaan sekä mahdollisen liitteen olennaiset asiat.

Yhtenä valtuuston hyväksymänä tavoitteena on asiakaslähtöisyys. Asiakaskyselyjen palaute tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon toimintaa kehitettäessä. Alue toimikuntien rooli ei ole vielä selkeytynyt eikä niiden esityksiä ole juurikaan huomioitu.

Tarkoituksenmukaisesti järjestetyt palvelut vaativat eri hallintokuntien välisen yhteistyön lisäämistä, mikä mahdollistaisi taloudellisesti tehokkaamman toiminnan. Tulee myös selvittää, onko alueellinen toimintatapa joissakin tapauksissa keskitettyä edullisempaa.

Kaupungin tulee harkita tarkkaan erilaisiin hankkeisiin osallistumista ja olla mukana vain sellaisissa hankkeissa, joista on Salon kaupungille osoitettavissa olevaa hyötyä. Konsulttipalveluita on käytetty runsaasti. Konsulttipalveluiden käyttämiseen on oltava aina hyvät perustelut ja kustannusten kohtuullisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Kaupungin kokonaan omistettujen asunto- ja kiinteistöyhtiöiden sulautumisprosessi ei kaikilta osin ole sujunut suunnitelmallisesti. Puutteita oli yhtiöiden hallitusten informoinnissa prosessin tavoitteista ja sen aikataulusta. Prosessin kulku olisi vaatinut jämäkämpää ohjausta kaupunginhallitukselta.

2.3.2. Sosiaali- ja terveystoimi

Sosiaali- ja terveystoimen toiminnallisille tavoitteille asetetut tavoitetasot eivät ole selkeitä eivätkä mitattavissa, kaikilta osin ei ollut seurannan tuloksia vielä käytettävissä. Arvioinnin tekeminen esitettyjen toteutumien perusteella on ollut vaikeaa.

Sosiaali- ja terveystoimen asioiden esittelyä hallinnossa tulee parantaa ja tuoda esille esim. kustannus- ja vertailutietoja. Käyttösuunnitelman todettiin poikkeavan valtuuston hyväksymästä talousarviosta eikä se vastaa tulokorttia.

Sosiaali- ja terveystoimi on tulevaisuudessa suurien haasteiden edessä. Palvelut koskevat hyvin laajalti kaikkia kaupunkilaisia. Keskeistä on onnistuminen palveluiden toteuttamisen organisoinnissa.

Palveluverkkoselvitys ja erilaiset ohjelmat tuleviin haasteisiin vastaamiseksi on tehtävä huolella ja käytettävä parasta mahdollista asiantuntemusta ja myös kuntalaisia on kuultava.

Hankkeiden osalta toteutumista on ollut vaikea arvioida, koska ei ole esitetty mistä erillishankkeista on kysymys ja mitä niillä pyritään saavuttamaan. Toimintakertomuksessa olisi voinut esittää ainakin lyhyesti, mitä hankkeita on toteutettu.

Toimintojen voimavaraistamisen tavoite ei ole toteutunut riittämättömien henkilöstöresurssien johdosta.

Ei ole esitetty miten painopiste on siirretty avopalveluihin eikä myöskään sitä, onko sillä saavutettu säästöjä.

Lastensuojelutarpeen selvityksiä ei pystytty tekemään lain säätämässä määräaajoissa. Tarvitavista resurssien lisäämisistä on päätetty vuoden 2011 alkupuolella.

2.3.3. Sivistystoimi

Sivistystoimen sektori toimii laadukkaasti, sillä on olemassa varsin hyvät tuloskortit ja mittarit, joista on helppo arvioida toiminnan tuloksellisuutta. Erityistä kiitosta ansaitsee panostaminen ennaltaehkäisevään toimintaan. Merkille pantavaa on ollut sivistystoimessa tapahtunut laatutyöskentely.

Kulttuuritoimessa toteutetuilla ja menossa olevilla hankkeilla (esim. Polku, Hymykuopat, Lukudiplomi) on saatu lisättyä kaupunkilaisten mahdollisuuksia parempaan arkeen.

Sivistystoimen sektorilla esimiestyö vaatii joiltain osin kehittämistä. Henkilöstö kaipaa enemmän tietoa työhönsä vaikuttavista asioista ja yhteistä sopimista oman työalueen toimista. Henkilöstön sitouttamiseen työhön ja prosesseihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska toimialalla on paljon määräaikaisia työsuhteita, esimerkiksi päivähoidossa.

Päivähoitopalveluiden kysynnän vaihtelevuus on suuri haaste varhaiskasvatuksen suunnitelmalliselle kehittämiselle.

Ratkaisu koulu- ja palveluliikenteen järjestämisestä järkevästi ja kustannustehokkaasti on tehtävä viivytyksettä.

Riran tiloille ei ole ollut vielä käyttöö, kalusteita ja laitteitakaan ei ole pystytty hyödyntämään. Kivikausikeskushankkeen loppuratkaisu on kohtuuttomasti viivästynyt.

2.3.4. Tekninen toimi

Teknisen toimen yhteistyötä muiden sektorien kanssa tulisi vahvistaa entisestään, jotta toimintojen järjeistämällä saavutettaisiin palvelujen tuotannossa säästöjä.

Tavoitteiden todettiin olevan hyvin laajoja eivätkä ne olleet konkreettisia. Tavoitteiden laadinnassa tulisi harkita, mitkä ovat realistiset mahdollisuudet niiden toteuttamiselle.

Varattavissa olevien tonttien lukumäärä rakentajia kiinnostavilla alueilla on vähentynyt nopeasti. Tähän on kiinnitettävä riittävästi huomiota, koska monipuolinen tonttitarjonta on yksi kaupungin keskeisistä kilpailutekijöistä.

2.3.5. Kehittämisen- ja elinkeinotoimi

Kaupungin organisaatiota muutettiin siten, että kehittäminen- ja elinkeinotoimi toimialana lakkautettiin. Samalla kehittäminen- ja elinkeinotoimen lautakunta muutettiin kaupunkisuunnittelulautakunnaksi. Kaupunginjohtajan alaisuuteen perustettiin strategisen kehittämisen osasto ja teknisen toimen alaisuuteen siirrettiin kaupunkisuunnitteluosasto.

Uudella organisaatiolla saavutettuja hyötyjä on vielä liian varhaista arvioida. Tarkastuslautakunta tulee tekemään arvionsa tästä myöhemmin.

2.3.6. Lupa- ja valvonta-asiat

Kaupungin tulee pyrkiä antamaan asiakkaille lupa-asioissa arvio käsittelyaikataulusta. Keskimääräinen käsittelyaika on lyhentynyt.

2.3.7. Investoinnit

Investointien toteutumisen esittäminen on parantunut edellisvuodesta. Nähtävissä oli talousarviovuoden lisäksi myös hankkeiden kokonaiskustannusarvio ja kokonaiskertymä.

2.3.8. Liikelaitokset

Salon Vesi ei saavuttanut pääoman tuottotavoitetta. Salon Kaukolämpö sen sijaan ylitti reilusti tavoitteensa.

Johtokuntien laatimien toimintakertomusten mukaan toiminnalliset tavoitteet pääosin toteutuivat.

2.3.9. Kaupunkikonsernin tavoitteiden toteutuminen

Konserniyhtiöille tai konsernijohdolle ei ollut asetettu talousarviossa yksilöityjä tavoitteita. Konserniohjeet on hyväksytty valtuustossa toukokuussa 2010. Konserniohjeen kohdan 4. mukaan ohje käsitellään ja hyväksytään tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa, mutta näin ei tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan ole tapahtunut.

Kaupunginhallituksen tulee huolehtia siitä, että konserniohje käsitellään tytäryhteisöjen toimielimissä.

Pääosa konserniyhtiöistä on asunto- ja kiinteistöyhtiöitä. Niiden osalta ongelmia on tuottanut kirjanpidon ja hallinnollisen isännöinnin eriyttäminen esim. kaupungin tilahallinnon ja tiloimiston kesken. Asioiden hoidossa ja tilinpäätöksissä on ollut havaittavissa huolimatto-

muutta. Vuoden 2009 tytäryhtiöiden tilinpäätökset eivät olleet edellisvuonna ajoissa valmiit, joten tarkastuslautakunta ei voinut silloin esittää niiden osalta arviota.

Omistajaohjausta konsernissa tulee vahvistaa. Konserniohjeen kohdan 6. mukaan kaupungin ja sen tytäryhteisöjen välillä pidetään vuodessa vähintään yksi suunnittelu- ja neuvottelutilaisuus yhteisten päämäärien ja strategioiden määrittelyä varten.

Kaupunginhallituksen tulee huolehtia, että konserniohjeen mukaiset suunnittelu- ja neuvottelutilaisuudet tulevat järjestetyksi.

Merkittävimpien tytäryhteisöjen kanssa olisi syytä tehdä valtuustokausittain tulossopimukset ja neuvotella strategisista tavoitteista, joita konsernijohdon tulee vuosittain seurata ja raportoida kaupunginhallitukselle. Tällaisia merkittäviä yhteisöjä ovat esim. Yrityssalo Oy, Rouskis Oy, Salon Vuokratalot Oy. Kuntayhtymien osalta ehdotetaan harkittavaksi samantyyppistä toimintatapaa ja strategia- ja tavoitekeskustelut voisi käydä ainakin koulutuskuntayhtymän kanssa.

3. HENKILÖSTÖASIAKSET

Henkilöstön tarkoituksenmukainen sijoittaminen on nykyisessä organisaatiossa haasteellista. Oikeat ihmiset on saatava oikeille paikoille.

Organisaation toimivuuden turvaamiseksi työnjohtotason esimiestyöskentelyyn tulee kiinnittää edelleen huomiota. Työnjohtotason on huolehdittava työkuormien oikeasta tasosta ja tasapuolisuudesta sekä kuultava henkilöstöä. Tarvittaessa on lähdettävä rohkeasti myös henkilöstön uudelleen sijoittamiseen.

Organisaation suunnittelu ja rekrytointitarpeiden kartoitus tulisi ulottaa muutamien vuosien päähän. Vähentämistavoitteen tulisi olla realistinen ja ottaa huomioon, että irtisanomissuojaa on vielä muutaman vuoden ajan jäljellä, sosiaali- ja sivistystoimissa tuskin voidaan henkilöstöä vähentää, ja lastensuojeluun henkilöstöä tarvitaan lisää.

Eläköityminen ei toimi automaattisena henkilöstön vähenemiskeinona, sikäli kuin eläköityminen koskee hoiva- ja sivistystehtäviä.

4. EDELLISTEN VUOSIEN ARVIOINTIKERTOMUSTEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

4.1. Vuoden 2009 arviointikertomuksen hallinnollinen käsittely ja toimenpiteet

Kaupunginvaltuusto merkitsi arviointikertomuksen tiedoksi kokouksessaan 14.6.2010 ja velvoitti kaupunginhallituksen antamaan selvityksen lokakuun loppuun mennessä. Kaupunginhallitus käsitteli toimialoilta saamansa selvitykset kokouksessaan 1.11.2010, ja lähetti ne kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Tarkastuslautakunta ei ollut kaikilta osin tyytyväinen vuoden 2009 arviointikertomukseen saatuun selvitykseen. Kaikkiin esitettyihin kommentteihin ei saatu vastauksia ja selvityksen esitystapa oli sekava, mutta tarkastuslautakunta totesi kuitenkin, että kertomuksen esille ottamissa asioissa toimenpiteisiin oli myöhemmin ryhdytty. Esimerkiksi henkilöstöosasto on toteuttanut kyselyn työhyvinvointiin liittyen, mutta tulokset on vasta nyt saatu, ja toimenpiteisiin päästään vasta myöhemmin.

Tarkastuslautakunta pyysi selvittämään olisiko bruttositovuus kokonaistalouden kannalta parempi ohjauskeino kuin nettositovuus. Talousarviossa on siirrytty bruttositovuuteen vuonna 2011.

Tarkastuslautakunta edellytti, että tytäryhtiöiden tilinpäätökset valmistuvat ajoissa kaupungin konsernitilinpäätöstä ja kaupungin tilintarkastusta ajatellen. Tässä asiassa edistytettiin, ja pääosa tytäryhtiöiden vuoden 2010 tilinpäätöksistä on tarkastettu helmi-maaliskuussa 2011.

Joukkoliikenteen palvelutasomäärittelyä ja viherkaupunki-idean täsmäntämistä ei vielä vuoden 2010 aikana saatu tehdyksi. Tarkastuslautakunta on tietoinen siitä, että ne ovat valmis-teilla.

5. MUITA HAVAINTOJA

5.1. Johtaminen ja organisointi

Tarkastuslautakunta kehotti vuoden 2009 arvioinnissaan kiinnittämään huomiota työnjohtotason esimiestyöskentelyyn. Tähän kaupunginhallitus vastasi, että ohjeistus ja yhteisistä toimintamalleista tiedottaminen varmistavat tasalaatuista esimiestoimintaa. Johtamiskoulutusta on myös järjestetty.

Tarkastuslautakunta pyytää selvitystä siitä, onko toimialajohtajien koulutuksella saatu positiivisia muutoksia johtamiskulttuuriin.

Prosessityössä ja hallintosäännön uudistamisen yhteydessä on saadun selvityksen mukaan tarkoitus kiinnittää huomiota muutostilanteiden hallintaan ja vastuun kasvamiseen henkilötasolla.

Prosessikuvauksille tulee laatia täsmällinen aikataulu, milloin kaikki kuvaukset tulee olla laadittu ja miten niitä päivitetään.

Tarkastuslautakunnan mielestä hallintosäännön uudistus on kiireellinen.

Tarkastuslautakunnan tekemien havaintojen mukaan johtamiskäytännöissä on edelleen eroja johtuen siitä, että esimiestason henkilöillä on erilaisia käytäntöjä, vaikka yhtenäiset käytännöt ovat tavoitteena ja ohjeistettu.

Toimintatietokorttien antamat tiedot ovat erittäin hyviä. Kaikilta osin palveluja ei ole pilkottu riittävän pieniin osiin niin, että erilaisten toimintojen erityispiirteet voidaan huomioida. Toimintatietokorttien hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa ja ohjaamisessa edellyttää paljon yksityiskohtaisempia tietoja kuin talousarviossa ja tilinpäätöksessä on esitetty. Yleiskulu-

jen jakamisen tulee perustua mahdollisimman hyvin aiheuttamisperiaatteeseen ja niiden kohdentamista tulee seurata.

5.2. Hallinnon ja palveluiden järjestämissopimuksen toteuttaminen

Yhdistymisavustuksesta 17,4 miljoonaa euroa on toteutumaraportin mukaan käytetty sovituihin kehittämiskokonaisuuksiin 7,8 miljoonaa euroa. Yhdistymisavustuksen käytöstä on esitetty toimintakertomuksessa toteutumataulukko.

Puolue- ja kansalaisjärjestötoimintaan annetusta yhdistymisavustuksen osasta tehtyyn valitukseen tuli päätös, jonka jälkeen kaupunki päätti pyytää palauttamaan maksetut rahat. Tarkastuslautakunnan saaman selvityksen mukaan lähes kaikki on palautettu kevääseen 2011 mennessä.

Yhdistymisavustuksen kohdentamisessa tulee edelleen kiinnittää huomiota siihen, että yhdistymissopimusta noudatetaan.

5.3. Taloushallintoon liittyviä havaintoja

Tarkastuslautakunta selvitti kaupungin sisäisten siivouskustannusten muodostumista ja tasoa, koska se oli aiheuttanut paljon keskustelua. Siivouskustannusten osalta selvitettiin niiden vaihtelua vuosina 2009 - 2011, joka ainakin sosiaali- ja terveystoimessa johtui budjetointiteknisistä seikoista. Selvitetiin myös laskutettavien kustannusten laskentaa, eikä mitään virheellisyyttä ilmennyt. Kustannustasoa verrattiin muiden kaupunkien ja yksityisten palveluntuottajien hintoihin, eikä tuntikustannus ollut niitä kalliimpi. Puhtaanapitopalvelujen toimintakulut eivät myöskään kokonaisuudessaan olleet nousseet.

Sopimushallintaan on kiinnitetty huomiota ja erilaisten määräaikojen valvonta tietokoneohjelmalla on mahdollista. Asianhallintajärjestelmän hälytystoiminnon hyödyntäminen edellyttää, että asiaa valmisteleva henkilö tallentaa kyseiset määräajat. Järjestelmän käytön laajuudesta ei saatu käsitystä, mutta täysimääräistä sen käyttöä ei ole. Tärkeänä sisäisen valvonnan välineenä tällaisen järjestelmän antamia mahdollisuuksia sopimusaikojen varmistamisessa tulee tarkastuslautakunnan mielestä ehdottomasti hyödyntää. Järjestelmän käyttöä tulee aktiivisesti edistää.

6. YHTEENVETO

Yhteenvetona tarkastuslautakunta kiinnittää kaupunginvaltuuston huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Taloudellinen tulos oli hyvä, mutta perustui yhteisöveron poikkeuksellisen korkeaan tuottoon.

Joitakin tarkastuslautakunnan vuoden 2009 arviointikertomuksessa esittämiä kehittämissajatuksia on otettu toiminnassa huomioon.

Valtuustoon nähden sitovia toiminnallisia tavoitteita on tarkastuslautakunnan mielestä lukumääräisesti aivan liian paljon. Mittarit eivät kaikilta osin osoita asetetun tavoitteen toteutumista ja useissa tapauksissa määrittelemättä on jäänyt tavoitetaso, johon vertaamalla voisi todeta tavoitteen toteutumisen.

Sivistystoimen tulokortit todettiin hyväksi, joten muiden toimialojen toivotaan kehittävän omiaan yhtä selkeään malliin. Tulokorttien, mittareiden ja mitattavuuden kehittämisessä olisi hyvä kasvattaa myös lautakuntien roolia. Näiden kehittäminen on ymmärrettävästi pitkäaikaista työtä ja vaatii kehittyäkseen aikaa, oppimista ja sisäistämistä.

Erilaiset hallintokuntien tekemät asiakas- ja kuntalaiskyselyt olisi hyvä kerätä yhteen paikkaan, josta julkaisukelpoisia, analysoituja tuloksia voisivat kuntalaisetkin käydä katsomassa. Henkilöstökyselyiden tulokset tulisi laittaa nähtäväksi kaupungin sisäiseen verkkoon.

Kuntalaismielipiteitä tulisi mahdollisuuksien mukaan aina huomioida, koska kaupungin toiminnan yleisenä tavoitteena on asiakaslähtöisyys. Kaupungin perustamien neuvottelu- ja toimikuntien esityksillä ja mielipiteillä on tästä näkökulmasta tarkasteltuna oma tärkeä roolinsa.

ALLEKIRJOITUKSET

Salossa 12. päivänä toukokuuta 2011

Jaakko Halkilahti
puheenjohtaja

Tapio Saarinen
1. Varapuheenjohtaja

Kari Niinistö
2. varapuheenjohtaja

Marjatta Halkilahti
jäsen

Kari Kyllönen
jäsen

Juha Mäkilä
jäsen

Kirsti Lannermaa
jäsen

Terttu Ryyppö
jäsen

Ulla Wiirilinna
jäsen